

**Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych
służąca wyznaczenia obszaru rewitalizacji gminy
Ujsoły oraz sporządzeniu Gminnego Programu
Rewitalizacji na lata 2017-2026**

I. Wstęp

Niniejszy dokument stanowi element przygotowania Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Ujsoty, opracowywanego zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 października 2015 roku o rewitalizacji. Zgodnie z art. 4 tejże ustawy:

" W celu opracowania diagnoz służących:

- 1) wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji,
- 2) sporządzeniu albo zmianie gminnego programu rewitalizacji,
- 3) ocenie aktualności i stopnia realizacji gminnego programu rewitalizacji

– wójt, burmistrz albo prezydent miasta prowadzi analizy, w których wykorzystuje obiektywne i weryfikowalne mierniki i metody badawcze dostosowane do lokalnych uwarunkowań."

Niniejsza diagnoza służy identyfikacji najważniejszych problemów społeczno-gospodarczych gminy i na ich podstawie wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, a w dalszej kolejności sporządzeniu gminnego programu rewitalizacji.

Diagnoza została opracowana w oparciu o dostępne dane statystyczne, dokumenty strategiczne gminy, wywiady bezpośrednie, wizje lokalne oraz na podstawie wyników ankiety.

Wykonawcą niniejszej diagnozy jest Centrum Przedsiębiorczości CP Sp. z o.o. z siedzibą w Woli, ul. Kopalniana 6. Większościowym udziałowcem Spółki jest Powiat Pszczyński.

II. Słownik pojęć

Rewitalizacja - stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

Interesariusze rewitalizacji - Interesariuszami rewitalizacji są w szczególności:

- 1) mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy rzeczy nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i stowarzyszenia budownictwa społecznego;
- 2) mieszkańcy gminy inni niż wymienieni w pkt 1;
- 3) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
- 4) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- 5) jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
- 6) organy władzy publicznej;
- 7) podmioty, inne niż wymienione w pkt 6, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Obszar zdegradowany - obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- 1) gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
- 2) środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- 3) przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- 4) technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Obszar rewitalizacji - obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w opisie wcześniejszym, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji. Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.

Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych - diagnoza obejmuje analizę wszystkich sfer, tj. sfery gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno – funkcjonalnej, technicznej, a w szczególności pogłębioną analizę kwestii społecznych dla określenia potrzeb podjęcia wyprzedzających działań o charakterze społecznym, co pozwoli na przygotowanie działań rewitalizacyjnych o bardziej złożonym, kompleksowym charakterze i oddziaływaniu.

III. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych w Gminie Ujsoty

III.1. Diagnozowane obszary problemowe

a. Położenie

Gmina Ujsoty jest położona w południowo - wschodniej części województwa śląskiego, w południowej części Beskidu Żywieckiego. Gmina należy do powiatu żywieckiego. Rozciąga się na obszarze dwóch jednostek morfologicznych tworzących południowo- zachodnią część tego pasma górskiego. Są to: grupa Wielkiej Raczy i Rycerzowej, oraz grupa Pilska i Lipowskiej. Ujsoty to gmina typowo górską, Rozciąga się na wysokości od 550 - 1324 m. n.p.m. Obejmuje wschodnią część „Worka Raczańskiego” i południową część obszaru Lipowskiej. Granicę między tymi obszarami stanowi potok Ujsotą (Sołka), dalej w górę potok Glinka i przełęcz Glinka (Ujsolska). Zdecydowaną większość obszaru gminy pokrywają lasy - 70% obszaru gminy. Dominują lasy świerkowo-bukowe, występują także jodły. Walory krajobrazowe oraz wypoczynkowe sprawiają relatywnie łatwy dostęp do obszarów górskich dla pieszych turystów. W Ujsotach występują liczne potoki górskie z wodami pierwszej klasy czystości. Sołectwa: Glinka, Soblówka i Złatna należące do gminy Ujsoty położone są na terenie Żywieckiego Parku Krajobrazowego, na obszarze Ujsot rozciąga się strefa ochronna parku. Utworzono tu 3 rezerваты przyrody: Oszast, Muńcuł, Dziobaki chroniące pozostałości prastarej puszczy karpackiej.

Na terenie gminy nie występują przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska.

Odległości drogowe od gminy Ujsoty:

- do siedziby powiatu (Żywiec) - 30 km, czas przejazdu samochodem - ponad pół godziny
- do Bielska-Białej, głównego miasta subregionu południowego woj. śląskiego - 50 km, czas przejazdu samochodem - ok 50 minut
- do stolicy województwa (Katowice) - 110 km, czas przejazdu samochodem - ok. 1,5 - 2 godzin
- do najbliższego szpitala (w Żywcu) - 30 km
- do najbliższego, znacznego ośrodka narciarskiego (Korbielów) - 43 km, czas przejazdu samochodem - ponad 1 godzina

b. Podział administracyjny gminy

Gmina składa się z 4 sołectw: Ujsoty, Glinka, Soblówka, Złatna.

Zabudowa mieszkaniowa skoncentrowana jest w niewielkiej odległości od dróg i potoków.

W przypadku Ujsot wzdłuż potoku Ujsoty/Soła i przylegającej do niego drogi - ulicy Księdza Piotrowskiego i Księdza Pulki

W przypadku Złatnej wzdłuż potoku Bystra i przylegającej do niego drogi - ulica Beskidzka

W przypadku Soblówki wzdłuż potoku Cicha, na odcinku do wpływu potoku Glinka

W przypadku Glinki wzdłuż potoku Glinka i przylegającej do niego drogi - ulicy Księdza Pulki

c. Demografia

Liczba ludności w gminie Ujsoły systematycznie maleje; w 2005 roku wynosiła 4813 mieszkańców, dane z 2010 wskazują liczbę 4761, z 2011 – 4755, a z 2012 – 4689, na 30.06.2016 r. już tylko 4579.

Ludność - zameldowani na pobyt stały wg danych na 30 czerwca 2016 z podziałem na sołectwa

Ujsoły	2349
Glinka	880
Soblówka	612
Złatna	738
Razem	4579

Ludność wg wieku

0-18 lat	>19 lat
800	3799

Ludność wg płci

Kobiety	Mężczyźni
2273	2306

Ludność wg rejestru płatników opłaty za zagospodarowanie odpadów komunalnych - 3863

d. Edukacja

Szkoła	Ilość uczniów
SP Ujsoły wraz z filią w Złatnej	206
SP Glinka	60
Gimnazjum Ujsoły	128
Razem	394
Przedszkole w Ujsołach	92

Wyniki egzaminów w roku szkolnym 2015/2016

Szkoły podstawowe - średnia dla gminy

	Gmina	Powiat żywiecki	Województwo
j.polski i matematyka	66,7	61,8	61,10
j.obcy	62,83	69,28	71,49

Egzamin gimnazjalny

	Gmina	Powiat żywiecki	Województwo
Część humanistyczna: j. polski	74,10	70,8	68,7
wos	56,6	55,7	55,9
Część matematyczno-przyrodnicza: matematyka	42,10	46,2	47,8
przyroda	56,0	49,9	50,8
j.angielski	54,6	59,5	65,3
j.niemiecki	49,3	52,2	57,9

e. Liczba gospodarstw rolnych - 1218 (na ok. 1800 domostw w ogóle)

f. Organizacje pozarządowe :

Na terenie gminy działają 4 koła Gospodyń Wiejskich, 4 jednostki OSP, Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Gminy Ujsoty, Stowarzyszenie Gazdowie z Doliny Cichej , LKS Muńcuł Ujsoty

g. Opieka społeczna

Mieszkańcom Gminy Ujsoty towarzyszą liczne problemy, które swoim zasięgiem obejmują coraz większą grupę ludzi i coraz młodsze pokolenia. Powodują one, iż część społeczności gminy poszukuje różnych form pomocy, w tym również korzysta z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Głównymi przyczynami kwalifikującymi do pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej są: bezrobocie, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, długotrwała choroba. Powodami udzielania pomocy są także, choć w mniejszym stopniu, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, alkoholizm, potrzeba ochrony macierzyństwa i przeciwdziałanie przemocy.

Najistotniejszym problemem wśród rodzin objętych pomocą jest kwestia ubóstwa.

Dane za 2015 rok:

Formy pomocy	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Zasiłek stały	36	46
Zasiłek okresowy	92	270
W tym z powodu:		
-bezrobocia	63	176
-długotrwałej choroby	18	65
-niepełnosprawności	3	5
-możliwości nabycia uprawnień z innych systemów ubezpieczeniowych	1	1
-inne	7	23
Schronienie	2	2
Posiłek dla dzieci w szkołach	93 / dożywianych dzieci: 171	415
Zasiłki celowe	47	157
Odpłatność za pobyt w DPS	1	1

Liczba rodzin pobierających świadczenia z funduszu alimentacyjnego: **19**

h. Przedsiębiorczość

Liczba aktywnych przedsiębiorców wynosi 174 , dominujące branże - usługi budowlane, wyroby z drewna i tartaczniactwo, usługi leśne

Z uwagi na walory krajobrazowe znaczna ilość mieszkańców gminy zajmuje się agroturystyką, wynajmem pokoi dla turystów, lecz nie traktuje tego jako głównego źródła dochodów.

i. Turystyka

- Informacja z ewidencji obiektów innych niż hotelarskie prowadzonej przez Wójta Gminy: ilość obiektów rok 2013 – 17 obiektów , rok 2014 – 21 obiektów, rok 2015 – 23 obiekty, rok 2016 – 27 obiektów. Liczba miejsc noclegowych wynosi 427. Żaden z obiektów nie ma więcej niż 20 miejsc noclegowych.

- Szlaki turystyczne – na terenie gminy długość szlaków wynosi 80 km. Główne węzły to Złatna Huta – szlaki prowadzące na Krawców Wierch , Lipowską , Rysiankę i dalej na Pilsko i Babią Górę. Sobkówka – szlaki prowadzące na Rycerzową i dalej Przegibek i Wielką Raczę. Glinka – szlaki na Krawców Wierch , w tym szlak graniczny łączący się ze szlakami po stronie słowackiej/ W granicach administracyjnych gminy znajdują się : schronisko PTTK na Hali Lipowskiej , baczki PTTK na Krawcowym Wierchu oraz Rycerzowej.

- Szlaki konne – częściowo pokrywają się ze szlakami pieszymi , ich długość na terenie gminy wynosi ok. 40 km

- Szlaki nordic walking - 40 km - wytyczone w 2012 roku

- Szlak skitour dla niewidomych - powstały w 2014 roku

- Największa atrakcja turystyczna Ujsoł - powstały w 2014 r. w miejscu dawnego kamieniołomu Geopark Glinka, park turystyki aktywnej - w 2015 r. 24 tys klientów, liczone wg. ilości sprzedanych biletów

- Inne: amfiteatr - wybudowany w 2011 roku, Ujsolski Park Turystyki Aktywnej i Rekreacji (boisko piłkarskie ze sztuczną nawierzchnią,, boisko wielofunkcyjne - do koszykówki, siatkówki, piłki ręcznej, kort tenisowy, zaplecze socjalne - szatnie, boisko do badmintonu, siłownia zewnętrzna, boisko do siatkówki plażowej, plac zabaw, gry stolikowe) - powstały w 2014 r., Izba Regionalna w Glince (związany z tożsamością kulturową górali) - przebudowana w 2011 r., obok znajduje się miniskansen, place zabaw w każdym sołectwie.

W 2010 roku powstał Punkt Informacji Turystycznej w Ujsołach (mieści się pod adresem Ujsoły ul. Bystra 1), działa w ramach Śląskiego Systemu Informacji Turystycznej.

W zakresie atrakcji turystycznych zwraca uwagę brak wyciągów narciarskich, restauracji na wyższym poziomie, w tym tzw. góralskich, Ujsoły nie mają też swojego "markowego" produktu.

W wywiadach bezpośrednich, mieszkańcy gminy często zwracali uwagę, na konieczność budowy wyciągów narciarskich. Niestety uwarunkowania środowiskowe związane m.in. obszarem Natura 2000, czynią taką ewentualność praktycznie niemożliwą do realizacji.

j. Bezrobocie

30.06.2016 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Żywcu zarejestrowanych było 313 bezrobotnych z terenu gminy Ujsoły, podczas gdy 31.12.2011 r. była to liczba 273, przy wyrażnie większej ogólnej liczbie mieszkańców. Obecna stopa bezrobocia w gminie Ujsoły wynosi ok. 12% i zdecydowanie przekracza średnią w województwie śląskim - 7,2% w czerwcu 2016 r., i w powiecie żywieckim - 8,9% we wrześniu 2016 r.

Dzięki staraniom władz gminy, w Ujsołach działa Młodzieżowe Centrum Kariery (jednostka podległa OHP), którego zadaniem jest wspieranie młodych ludzi w poszukiwaniu zawodu , szkoły, pracy.

k. Obiekty technicznie zdegradowane/wymagające doinwestowania lub modernizacji

1) Złatna - dawna Huty Szkła w Złatnej, obiekt zabytkowy

2) Złatna - obiekt szkoły podstawowej, wraz z przyległym terenem

3) Złatna - Leśniczówka tzw. Stary dwór w Złatnej, obiekt zabytkowy, obecnie użytkowany na mieszkania Lasów Państwowych

4) Glinka - dawny kamieniołom

- 5) Glinka - dawny budynek administracji kamieniołomu (własność prywatna)
- 6) Glinka - dawny budynek przedszkola, obecnie siedziba OSP
- 7) Ujsoty - obiekt dawnego hotelu i restauracji "Myśliwskiej" (od połowy 2016 r. - własność gminy)
- 8) Sobkówka - budynek dawnej szkoły podstawowej

III.2. Najważniejsze zapisy w dokumentach strategicznych gminy:

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY UJSOŁYNA LATA 2014 - 2020:

"Reasumując (...) można stwierdzić iż Gmina Ujsoty posiada wiele jeszcze niewykorzystanych możliwości w zakresie turystyki i sportu, zwłaszcza zimowych. Istnieje jeszcze wiele płaszczyzn, które wymagają dofinansowania w celu ich rozwoju. Gmina posiada również duży potencjał kulturowy, który jeszcze nie jest w pełni wypromowany i doceniony, (...) Również gospodarstwa agroturystyczne wymagają poprawy jakości świadczonych przez nie usług. Ciągłe istnieje jeszcze zapotrzebowanie na nowoczesną infrastrukturę i technologię przy jednoczesnym zachowaniu tradycji i pielęgnowaniu naszej kulturowej przeszłości. Bardzo ważnym jest również zdrowie społeczeństwa, które jest ściśle związane z produkcją żywności ekologicznej. Należałoby rozwinąć przy tym bazę gastronomiczną zmierzającą w kierunku promocji tego rodzaju potraw i naturalnego ich pozyskiwania. Wszystkie te zapotrzebowania mogą stać się szansą na stworzenie nowych miejsc pracy przy jednoczesnym wykorzystaniu zasobów i podnoszeniu atrakcyjności tego terenu."

III.3. Ankieta

W celu przeprowadzenia diagnozy społeczno-gospodarczych problemów gminy i działań związanych z rewitalizacją w sierpniu 2016 roku dokonano anonimowego badania ankietowego. Ankieta była wypełniana przez wszystkich zainteresowanych - była udostępniona na stronie internetowej Urzędu gminy, wypełnili ją także lokalni liderzy m.in. radni, sołtysi, przedsiębiorcy. Wypełnionych zostało ponad 100 ankiet, co w relacji do wielkości gminy jest wielkością z pewnością reprezentatywną.

Poniżej prezentujemy wyniki przeprowadzonego badania ankietowego:

Najpoważniejsze problemy związane z jakością życia w gminie:

- 1) słabo rozwinięta baza turystyczna i rekreacyjno-wypoczynkowa - brak atrakcji dla potencjalnych turystów, skutkujące małą ilością gości odwiedzających gminę - 74 odpowiedzi
- 2) niska estetyka otoczenia - 60
- 3) zanieczyszczenie środowiska naturalnego - 27
- 4) niewystarczająca baza kulturalno-edukacyjna - 19
- 5) brak poczucia bezpieczeństwa - 12

Ankieterzy wskazywali też w pojedynczych wypowiedziach (w sumie - 6) na brak chodników w sołectwach, niezagospodarowane tereny rolne, małą ilość obiektów gastronomicznych, brak wodociągu, brak dbałości o porządek, brak koszenia.

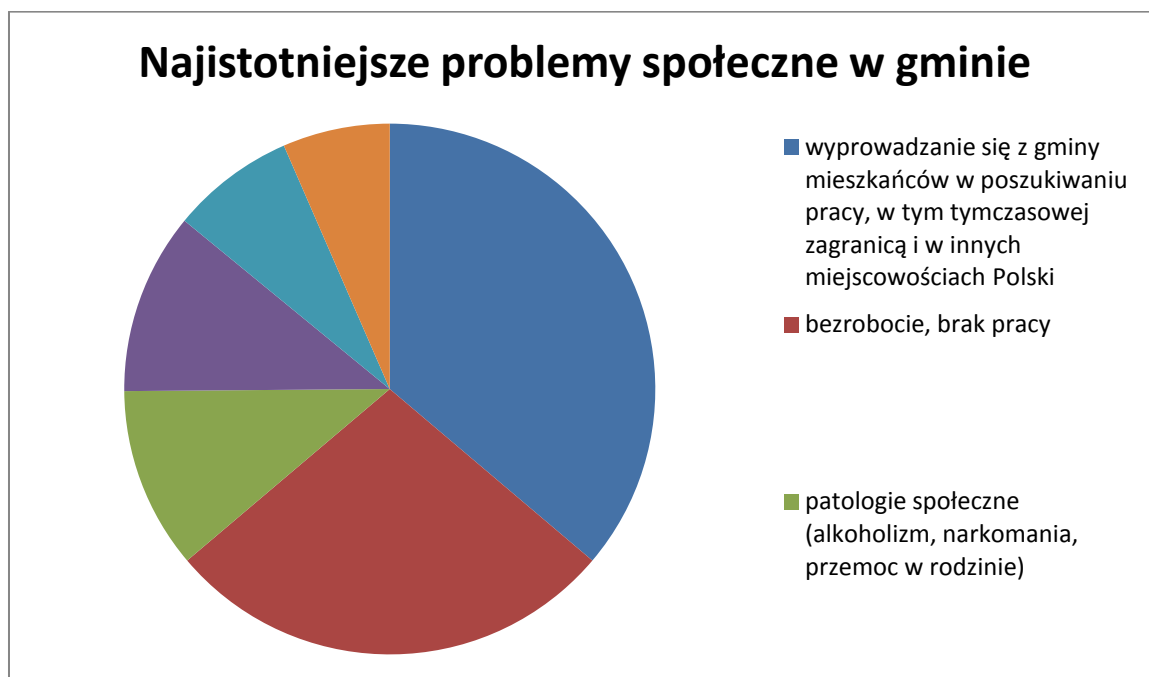
Najistotniejsze problemy społeczne w gminie

- 1) wyprowadzanie się z gminy mieszkańców w poszukiwaniu pracy, w tym tymczasowej zagranicą i w innych miejscowościach Polski - 72 odpowiedzi
- 2) bezrobocie, brak pracy - 55
- 3) patologie społeczne (alkoholizm, narkomania, przemoc w rodzinie) - 22

4) niska aktywność społeczna mieszkańców - 22

5) ubóstwo - 15

W pojedynczych wypowiedziach (w sumie - 13) ankieterzy wskazywali też na słabą integrację lokalnej społeczności, chuligaństwo i zagrożenie przestępczością, odpływ ludzi młodych i dobrze wykształconych, brak dobrze płatnej pracy, brak pracy w pobliżu miejsca zamieszkania, brak atmosfery do prowadzenia działalności gospodarczej, bierność mieszkańców, brak inicjatywy

Najpoważniejsze problemy ekonomiczne gminy Ujszoły

1) brak wystarczającej liczby miejsc pracy - 66 odpowiedzi

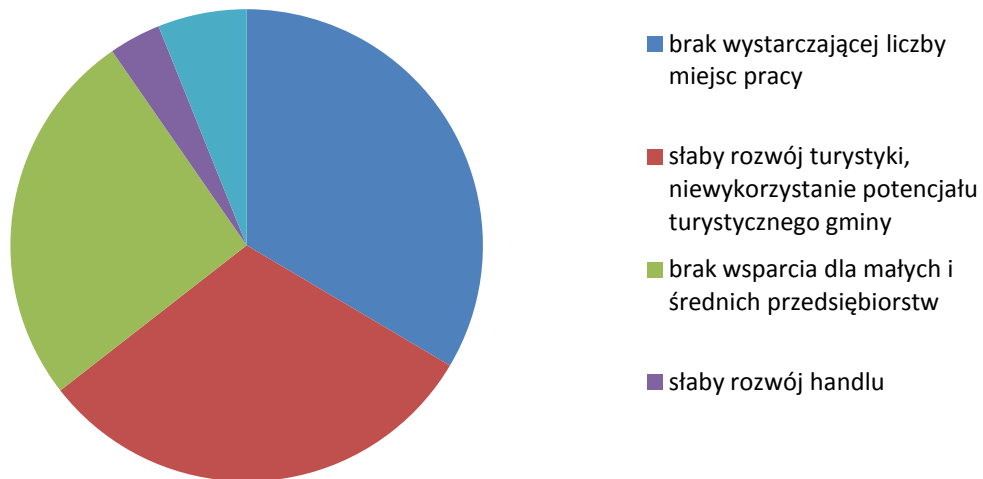
2) słaby rozwój turystyki, niewykorzystanie potencjału turystycznego gminy - 61

3) brak wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw - 51

4) słaby rozwój handlu - 7

W pojedynczych wypowiedziach (w sumie - 12) ankieterzy wskazywali też na zły stan infrastruktury drogowej i komunikacji publicznej, brak klimatu do prowadzenia firmy i działalności gospodarczej, brak terenów inwestycyjnych i lokali użytkowych, brak ulg podatkowych, zły plan zagospodarowania przestrzennego

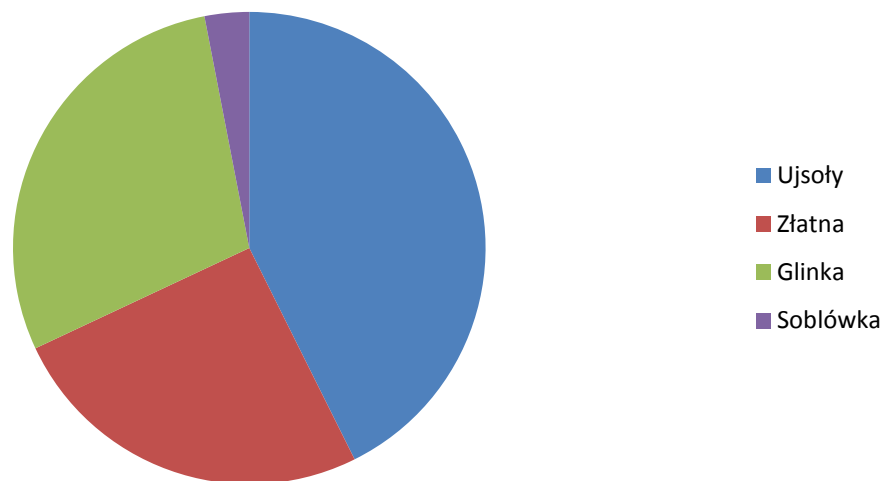
Najpoważniejsze problemy ekonomiczne gminy Ujsoty

Obszar gminy, który powinien być poddany procesowi rewitalizacji

- 1) Ujsoty, centrum - ze szczególnym uwzględnieniem rewitalizacji dawnej restauracji Myśliwskiej - 84 odpowiedzi
- 2) Glinka - ze szczególnym uwzględnieniem kontynuacji rewitalizacji kamieniołomu w Glince, poprzez zwiększenie jego atrakcyjności turystycznej - 46
- 3) Złatna - ze szczególnym uwzględnieniem rewitalizacji dawnej Huty Szkła w Złatnej, na obiekt służyący rozwojowi turystyki - 39
- 4) Glinka - ze szczególnym uwzględnieniem rewitalizacji budynku po przedszkolu (obecnie siedziba OSP) w Glince - 11
- 5) Złatna - ze szczególnym uwzględnieniem rewitalizacji budynku leśniczówki dworu w Złatnej - 11
- 6) Sobkówka - ze szczególnym uwzględnieniem rewitalizacji budynku po szkole - 4
- 7) Inne - 2

Obszar gminy, który powinien być poddany procesowi rewitalizacji

Podsumowanie wyników ankiety

Ankietowani mieszkańcy gminy Ujsoły w sposób wieloaspektowy określali najważniejsze problemy społeczno-gospodarczej swojej lokalnej społeczności. Mimo dość znacznego rozrzutu tematycznego składanych odpowiedzi, można jednak pokusić się wysnucie wniosków natury generalnej.

Wyniki ankiety wskazują, że mieszkańcy gminy jako najistotniejszy problem społeczno-gospodarczy uznają brak miejsc pracy, skutkujący wyprowadzaniem się mieszkańców. Główną zaś szansę na pokonanie tych problemów widzą w rozwoju turystyki. Diagnoza ta dotyczy wszystkich obszarów gminy.

IV. Wnioski wynikające z przeprowadzonej diagnozy, w tym w zakresie wyznaczenia obszaru rewitalizacji

Mieszkańcy Gminy Ujsoły charakteryzują się wysokim stopniem przedsiębiorczości, o czym świadczy wysoka liczba podmiotów prowadzących działalność gospodarczą oraz gospodarstw rolnych. Zwraca także uwagę dbałość mieszkańców o wygląd i obejście domostw. Pomimo trudnej sytuacji ekonomicznej rodzin zwracają także uwagę bardzo dobre wyniki nauki w szkołach podstawowych i gimnazjum - w większości przypadków wyniki egzaminów szóstoklasisty i gimnazjalnego przekraczają średnią wojewódzką i powiatową.

Widoczne są także, prowadzone od wielu lat, starania władz gminy o stworzenie dodatkowych szans rozwojowych dla gminy, głównie w obszarze turystyki, czego symbolem może być Geopark Glinka.

Niestety niekorzystne uwarunkowania geograficzne tj. znaczna odległość od większych ośrodków miejskich, praktyczny brak możliwości wykorzystania potencjału krajobrazowego dla rozwoju sportów zimowych, znaczne oddalenie od uznanych ośrodków turystycznych, powodują, że pomimo wysokiego stopnia przedsiębiorczości oraz starań władz gminy, sytuacja społeczno-gospodarcza gminy jest bardzo trudna.

W gminie występuje bardzo wysokie bezrobocie. Mieszkańcy gminy w olbrzymiej mierze swoje ambicje zawodowe są zmuszeni realizować poza Ujsołami, co skutkuje szybkim odpływem ludności - w ciągu ostatnich 5 lat wg. zameldowania blisko 5%, a wg. zarejestrowanych płatników opłaty śmieciowej - blisko 20%.

Powyższe w naturalny sposób oddziałuje na narastanie problemów społecznych, w tym akcentowanego przez ankietowane osoby kwestii ubóstwa i patologii społecznych.

Jako główny, najistotniejszy problem występujący w gminie uznaje się niewystarczające do potencjału wykorzystanie walorów turystycznych gminy, połączone z brakiem środków finansowych na rewitalizację znacznej ilości zdegradowanych obiektów, które powinny od lat służyć rozwojowi turystyki. Te najistotniejsze problemy przekładają się następnie na przedstawione w niniejszej diagnozie zjawiska kryzysowe, głównie w sferze społecznej.

Zwracają uwagę następujące niewykorzystane potencjały turystyczne gminy:

- z uwagi na ograniczenia prawne z zakresu ochrony środowiska, niewykorzystane możliwości dla rozwoju sportów zimowych, szczególnie pod kątem narciarstwa zjazdowego
- obiektów zdegradowanych, względnie wymagających doinwestowania, modernizacji, zmiany funkcji na turystyczne lub edukacyjne - opisane w rozdz. III.1.k - mogących przyciągnąć turystów w okresach wiosennych i jesiennych np. wycieczki szkolne, i mające

potencjał do zintensyfikowania ruchu turystycznego w wakacje letnie, zimowe, przerwy świąteczne.

- położenia przygranicznego gminy - niezagospodarowany turysta tranzytowy, kierunek zainteresowań w zakresie pozyskania turystów związany jest prawie całkowicie z aglomeracją śląską, abstrahuje od zainteresowania turystą słowackim i powiązaniem atrakcji turystycznych Ujsoł z potencjałem słowackim,

- środowiska naturalnego mogącego przyciągać "świadomego" turystę

Problemy z pozyskiwaniem turystów potęguje brak usług turystycznych wysokiej jakości - jedynie kilka obiektów dysponuje tzw. wysokim komfortem.

Efektom powyższych uwarunkowań jest m.in. ograniczenie ruchu turystycznego praktycznie jedynie do miesięcy letnich, a i w tym przypadku niepełne wykorzystanie potencjału gminy.

Negatywne zjawiska społeczne w postaci bezrobocia, wyludniania się gminy i ubóstwa współwystępują z negatywnymi zjawiskami tak w sferze gospodarczej - brak perspektyw zawodowych w miejscu zamieszkania, trudna sytuacja rynkową dla istniejących i nowo powstających firm, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej - utrudnienia prawne w korzystania z walorów krajobrazowych dla rozwoju przedsiębiorczości, jak i w sferze technicznej - znaczna ilość obiektów zdegradowanych. Skala nagromadzenia problemów w społeczności ok 4 tys mieszkańców jest więc relatywnie niezwykle wysoka.

Zjawiska kryzysowe są powiązane. Brak perspektyw na rozwój przedsiębiorczości powoduje bezrobocie, a to w konsekwencji ubóstwo i wyludnianie się gminy. Zjawiska te są adekwatne do zidentyfikowanego problemu - niewykorzystania potencjału turystycznego gminy, połączonego z znaczną ilością obiektów zdegradowanych, które powinny właśnie stanowić o zwiększeniu atrakcyjności turystycznej terenu. Natężenie i utrwalenie się wspomnianych negatywnych zjawisk ma istotny wpływ na pogłębianie się problemów z wykorzystaniem walorów turystycznych gminy, gdyż powoduje występowanie braków środków finansowych, który blokuje działalność inwestycyjną tak dla podmiotów prywatnych, jak gminy - głównym źródłem dochodów dla gmin w Polsce są udziały w podatku dochodowym od osób fizycznych, a te z kolei są związane z bieżącymi dochodami mieszkańców i skalą bezrobocia.

Celem rewitalizacji w sferze środowiskowej i funkcjonalno-użytkowej powinno być pokonanie barier prawnych w wykorzystaniu walorów krajobrazowych gminy dla rozwoju turystyki, w sferze technicznej - rewitalizacja opisanych wcześniej zdegradowanych obiektów, a konsekwencji w sferze gospodarczej - zwiększenie obrotów finansowych w zakresie turystyki, powstawanie tu nowych miejsc pracy, skutkujące z kolei w sferze społecznej - spadkiem bezrobocia, zahamowaniem wyludniania się gminy i ograniczaniem ubóstwa. Głównymi beneficjentami procesu rewitalizacji w Ujsołach powinni zostać zatem istniejący i przyszli przedsiębiorcy z branży turystycznej oraz osoby dziś bezrobotne, żyjące w

ubóstwie i osoby, które obecnie nie mają perspektyw na znalezienie satysfakcjonującej pracy na terenie gminy.

W kontekście zwartej zabudowy mieszkaniowej gminy, negatywne zjawiska społeczno-gospodarcze występują na terenie całej gminy, wszystkich sołectw, stąd cała gmina powinna być określona jako obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji. Z uwagi na ograniczenia wynikające z zapisów ustawy o rewitalizacji, konieczne jest jednak przy wyznaczaniu obszaru rewitalizacji przestrzegania progów maksymalnych. Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. W związku z powyższym do obszaru rewitalizacji nie włącza się obszarów leśnych, niezamieszkałych. Dokonując trudnego wyboru obszaru rewitalizacji z uwagi na dopuszczalną liczbę mieszkańców, proponuje się wyłączenie z obszaru rewitalizacji większości sołectwa Ujsoły, z uwagi na jego nieco lepsze skomunikowanie z większymi ośrodkami miejskimi oraz relatywnie większą koncentrację prowadzonej działalności gospodarczej, w porównaniu do innych obszarów gminy oraz obszarów przysiółków wysokogórskich.